

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ **1**
 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ
 νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς **2**
 Γαλατίας: ¹ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου **3**
 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν **4**
 ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος ³ αἰῶνος πονηροῦ,
 κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν: ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς **5**
 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως ⁴ μετατίθεσθε ⁵ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος **6**
 ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, **7**
 εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ⁶ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι
 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ **8**
 οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
 ἀνάθεμα ⁸ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν, ⁹ καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις **9**
 ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ⁸ ἔστω. Ἄρτι γὰρ **10**
 ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; ¹⁰ Εἰ

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ταχέως, quickly, soon. ⁵ μετατίθημι, transfer, change. ⁶ ταράσσω, trouble, agitate. ⁷ μεταστρέφω, change, turn (about). ⁸ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ⁹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁰ ἀρέσκω, please, serve.

γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,¹ χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

Γνωρίζω² δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, 11

ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου 12

παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως³ Ἰησοῦ

χριστοῦ. Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν⁴ ποτε ἐν τῷ 13

Ἰουδαϊσμῷ,⁵ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁶ ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ

θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁷ αὐτήν: καὶ προέκοπτον⁸ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁵ 14

ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας⁹ ἐν τῷ γένει¹⁰ μου, περισσοτέρως¹¹

ζηλωτῆς¹² ὑπάρχων τῶν πατρικῶν¹³ μου παραδόσεων.¹⁴ Ὅτε δὲ 15

εὐδόκησεν¹⁵ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας¹⁶ με ἐκ κοιλίας¹⁷ μητρός μου καὶ

καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι¹⁸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν 16

ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ

προσανέθημην¹⁹ σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον²⁰ εἰς 17

Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς

Ἀραβίαν,²¹ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.²²

¹ ἄρέσκω, please, serve. ² γνωρίζω, make known, declare. ³ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁴ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁵ Ἰουδαϊσμός, οὔ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁶ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁷ πορθέω, destroy, lay waste. ⁸ προκόπτω, proceed, advance. ⁹ συνηλικιώτης, οὐ, ὁ, contemporary, one of the same age. ¹⁰ γένος, οὐς, τό, race, kind. ¹¹ περισσώς, abundantly, exceedingly. ¹² ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ¹³ πατρικός, ancestral, paternal. ¹⁴ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁵ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁶ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁷ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁸ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ¹⁹ προσαντίθηναι, contribute, consult with. ²⁰ ἀνέρχομαι, go up, come up. ²¹ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²² Δαμασκός, οὔ, ἡ, Damascus.

Ἔπειτα¹ μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον² εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι³ 18

Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα⁴ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.⁵ Ἔτερον 19

δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ

κυρίου. Ἀ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. 20

Ἔπειτα¹ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα⁷ τῆς Συρίας⁸ καὶ τῆς Κιλικίας.⁹ 21

Ἡμην δὲ ἀγνοοῦμενος¹⁰ τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς

Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων 23

ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.¹¹ Καὶ 24

ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Ἔπειτα¹ διὰ δεκατεσσάρων¹² ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα 2

μετὰ Βαρνάβα,¹³ συμπαραλαβὼν¹⁴ καὶ Τίτον:¹⁵ ἀνέβην δὲ κατὰ 2

ἀποκάλυψιν,¹⁶ καὶ ἀνεθέμην¹⁷ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν

τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁸ εἰς κενὸν¹⁹

τρέχω²⁰ ἢ ἔδραμον.²¹ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος¹⁵ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνα²² ὢν, 3

ἠναγκάσθη²³ περιτμηθῆναι:²⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους²⁵ 4

ψευδαδέλφους,²⁶ οἵτινες παρεισῆλθον²⁷ κατασκοπῆσαι²⁸ τὴν

ἐλευθερίαν²⁹ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς

¹ ἔπειτα, then, after this. ² ἀνέρχομαι, go up, come up. ³ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ⁵ δεκαπέντε, fifteen, 15. ⁶ ψεύδομαι, lie. ⁷ κλίμα, τος, τό, region, territory. ⁸ Συρία, ας, ή, Syria. ⁹ Κιλικία, ας, ή, Cilicia. ¹⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹¹ πορθέω, destroy, lay waste. ¹² δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ¹³ Βαρνάβας, ό, Barnabas. ¹⁴ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹⁵ Τίτος, ου, ό, Titus. ¹⁶ ἀποκάλυψις, εως, ή, revelation, unveiling. ¹⁷ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹⁸ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁹ κενός, empty, vain. ²⁰ τρέχω, I run. ²¹ τρέχω, run, exercise myself. ²² Ἕλληνα, ηνος, ό, Greek, Hellene. ²³ ἀναγκάζω, force, compel. ²⁴ περιτμήνω, circumcize, circumcise. ²⁵ παρείσακτος, secretly brought in. ²⁶ ψευδάδελφος, ου, ό, false brother. ²⁷ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²⁸ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²⁹ ἐλευθερία, ας, ή, liberty, freedom.

καταδουλώσονται·¹ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν² τῇ ὑποταγῇ,³ 5
 ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη⁴ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6
 δοκούντων εἶναι τι – ὅποιοί⁵ ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει·⁶
 πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκῦντες
 οὐδέν προσανέθεντο·⁷ ἀλλὰ τὸναντίον,⁸ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι 7
 τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,⁹ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς
 – ὁ γὰρ ἐνεργήσας¹⁰ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν¹¹ τῆς περιτομῆς, 8
 ἐνήργησεν¹⁰ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν 9
 δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς¹² καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκῦντες
 στῦλοι¹³ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ¹⁴ κοινωνίας,¹⁵ ἵνα
 ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον τῶν 10
 πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν,¹⁶ ὃ καὶ ἐσπούδασα¹⁷ αὐτὸ τοῦτο
 ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,¹⁸ κατὰ πρόσωπον αὐτῷ 11
 ἀντέστην,¹⁹ ὅτι κατεγνωσμένος²⁰ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς 12
 ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν·²¹ ὅτε δὲ ἦλθον,
 ὑπέστελλεν²² καὶ ἀφώριζεν²³ ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ
 περιτομῆς. Καὶ συνυπεκρίθησαν²⁴ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, 13

¹ καταδουλώω, enslave. ² εἴκω, yield, give way. ³ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ⁴ διαμείνω, remain, continue. ⁵ ὅποῖος, what sort of, what kind of. ⁶ διαφέρω, differ, carry through. ⁷ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ⁸ τὸναντίον, on the contrary. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ ἐνεργέω, work, effect. ¹¹ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ¹² Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ¹³ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ¹⁴ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹⁵ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁶ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁷ σπουδάζω, hasten, be eager. ¹⁸ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ¹⁹ ἀντίστημι, resist, oppose. ²⁰ καταγινώσκω, condemn, blame. ²¹ συνεσθίω, eat with. ²² ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ²³ ἀφορίζω, separate, set apart. ²⁴ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with.

ὥστε καὶ Βαρνάβας¹ συναπήχθη² αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.³ Ἄλλ' ὅτε 14
 εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν⁴ πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
 εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων,
 ἐθνικῶς⁵ ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,⁶ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις⁷
 Ἰουδαΐζειν;⁸ Ἡμεῖς φύσει⁹ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, 15
 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιоῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ
 πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν
 ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ
 ἔργων νόμου: διότι¹⁰ οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα
 σάρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ 17
 αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα¹¹ χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. 18
 Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,¹² ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην¹³
 ἐμαυτὸν συνίστημι.¹⁴ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα 19
 θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι:¹⁵ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν 20
 ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21
 Οὐκ ἀθετῶ¹⁶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη,
 ἄρα χριστὸς δωρεὰν¹⁷ ἀπέθανεν.

¹ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ² συναπάγω, lead away with, condescend to. ³ ὑπόκρισις, εὖς, ἡ, hypocrisy. ⁴ ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ⁵ ἐθνικῶς, as a Gentile. ⁶ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ⁷ ἀναγκάζω, force, compel. ⁸ Ἰουδαίζω, live in a Jewish fashion. ⁹ φύσις, εὖς, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁰ διότι, because, on this account. ¹¹ ἄρα, so? (introduces a question). ¹² καταλύω, destroy, lodge. ¹³ παραβάτης, οὗ, ὁ, transgressor. ¹⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹⁵ συσταυρόω, crucify together with. ¹⁶ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁷ δωρεάν, without cost, without cause.

¹Ω¹ ἀνόητοί² Γαλάται,³ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν⁴ τῇ ἀληθείᾳ μὴ **3**
 πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη⁵ ἐν
 ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν⁶ ἀφ' ὑμῶν, ἐξ **2**
 ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Οὕτως **3**
 ἀνόητοί² ἐστε; Ἐναρξάμενοι⁸ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;⁹ **4**
 Τόσαῦτα¹⁰ ἐπάθετε εἰκῇ;¹¹ Εἶγε¹² καὶ εἰκῇ.¹¹ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν¹³ **5**
 ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν¹⁴ δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου,
 ἢ ἐξ ἀκοῆς⁷ πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ **6**
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, **7**
 οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁵ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ **8**
 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προεσηγγελίσατο¹⁶ τῷ Ἀβραάμ
 ὅτι Ἐνευλογηθήσονται¹⁷ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ **9**
 πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ **10**
 ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν¹⁸ εἰσίν: γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος¹⁹ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει²⁰ ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις
 ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ **11**
 οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον:²¹ ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ
 πίστεως ζήσεται: ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ **12**
 ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς **13**

¹ὦ, Oh! omega. ²ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³Γαλάτης, ου, ὁ, Galatian. ⁴βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ⁵προγράφω, write before, write previously. ⁶μανθάνω, learn, ascertain. ⁷ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁸ἐνάρχομαι, begin. ⁹ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁰τοσούτος, so great, so much. ¹¹εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹²εἶγε, if indeed, seeing that. ¹³ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹⁴ἐνεργέω, work, effect. ¹⁵προοράω, see before, foresee. ¹⁶προεσηγγελλίζομαι, proclaim good news in advance. ¹⁷ἐνευλογέω, bless. ¹⁸κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ¹⁹ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ²⁰ἐμμένω, persevere, remain (in). ²¹δῆλος, clear, evident.

ἐξηγόρασεν¹ ἐκ τῆς κατάρας² τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν
κατάρα²:² γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος³ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁴ ἐπὶ
ξύλου⁵: ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁶ τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ 14
Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς
πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω: ὅμως⁷ ἀνθρώπου κεκυρωμένην⁸ 15
διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ⁹ ἢ ἐπιδιατάσσεται.¹⁰ Τῷ δὲ Ἀβραὰμ 16
ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ
σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην 17
προκεκυρωμένην¹¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια¹² καὶ τριάκοντα¹³ γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ,¹⁴ εἰς τὸ
καταργῆσαι¹⁵ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,¹⁶ 18
οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται¹⁷
ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων¹⁸ χάριν¹⁹ προσετέθη,²⁰ 19
ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται,²¹ διαταγεῖς²² δι' ἀγγέλων
ἐν χειρὶ μεσίτου.²³ Ὁ δὲ μεσίτης²³ ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς 20
ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. 21

¹ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ² κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ³ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ⁴ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁵ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁷ ὅμως, yet, nevertheless. ⁸ κυρώω, confirm, ratify. ⁹ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁰ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ¹¹ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ¹² τετρακόσιοι, four hundred, 400. ¹³ τριάκοντα, thirty, 30. ¹⁴ ἀκυρώω, revoke, invalidate. ¹⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁶ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ¹⁷ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹⁸ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁹ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ²⁰ προστίθημι, add, add to. ²¹ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ²² διατάσσω, command, give orders to. ²³ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between.

Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζῶποιῆσαι,¹ ὄντως² ἂν ἐκ νόμου
 ᾦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν³ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ 22
 ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς
 πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,⁴ 23
 συγκεκλεισμένοι⁵ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.⁵ 24
 Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς⁶ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ
 πίστεως δικαιωθῶμεν. Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ 25
 παιδαγωγόν⁶ ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως 26
 ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, χριστόν 27
 ἐνεδύσασθε.⁷ Οὐκ ἐν⁸ Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλλήν,⁹ οὐκ ἐν⁸ δούλῳ 28
 οὐδὲ ἐλεύθερος,¹⁰ οὐκ ἐν⁸ ἄρσεν¹¹ καὶ θήλῃ:¹² πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς
 ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ 29
 σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.¹³

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος¹³ νήπιός¹⁴ ἐστιν, οὐδὲν 4
 διαφέρει¹⁵ δούλου, κύριος πάντων ὢν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους¹⁶ 2
 ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,¹⁷ ἄχρι τῆς προθεσμίας¹⁸ τοῦ πατρὸς. 3

¹ζῶποιέω, make alive, make to live. ²ὄντως, really, indeed. ³συγκλείω, shut, enclose. ⁴φρουρέω, guard, protect. ⁵ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ⁶παιδαγωγός, οὐ, ὁ, tutor, guardian. ⁷ἐνδύω, put on, clothe. ⁸ἐν, there is in, is present. ⁹Ἑλλήν, ἦνος, ὁ, Greek, Hellene. ¹⁰ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹¹ἄρσεν, male. ¹²θήλυς, female, woman. ¹³κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁴νήπιος, infant, child. ¹⁵διαφέρω, differ, carry through. ¹⁶ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ¹⁷οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹⁸προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time.

Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι,¹ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα² τοῦ κόσμου
 ἤμεν δεδουλωμένοι·³ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα⁴ τοῦ χρόνου, 4
 ἐξαπέστειλεν⁵ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
 γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ,⁶ ἵνα τὴν 5
 υἰοθεσίαν⁷ ἀπολάβωμεν.⁸ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν⁵ ὁ θεὸς 6
 τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ,
 ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ 7
 κληρονόμος⁹ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε¹⁰ τοῖς μὴ φύσει¹¹ 8
 οὓσιν θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ 9
 θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ¹² καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
 οἷς πάλιν ἄνωθεν¹³ δουλεύειν¹⁰ θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹⁴ 10
 καὶ μῆνας,¹⁵ καὶ καιροὺς, καὶ ἐνιαυτούς.¹⁶ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, 11
 μήπως¹⁷ εἰκῇ¹⁸ κεκοπίακα¹⁹ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι²⁰ ὑμῶν. Οὐδέν 12
 με ἡδικήσατε·²¹ οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθενείαν²² τῆς σαρκὸς 13
 εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον.²³ Καὶ τὸν πειρασμόν²⁴ μου τὸν 14

¹ νήπιος, infant, child. ² στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ³ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁴ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁵ ἐξαποστέλλω, send forth. ⁶ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁷ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁸ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ⁹ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹⁰ δουλεύω, serve, am a slave. ¹¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹² ἀσθενής, weak, infirm. ¹³ ἄνωθεν, from above, again. ¹⁴ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹⁵ μὴν, ὁ, month, certainly. ¹⁶ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ¹⁷ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁸ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ¹⁹ κοπιᾶω, toil, labor. ²⁰ δέομαι, ask, request. ²¹ ἡδικέω, do wrong, harm. ²² ἀσθενεία, ας, ἡ, weakness, sickness. ²³ πρότερον, formerly, before. ²⁴ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial.

ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε¹ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,² ἀλλ' ὡς
 ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ 15
 μακαρισμὸς³ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς
 ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες⁴ ἂν ἐδώκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς 16
 ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων⁵ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν⁶ ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ 17
 ἐκκλείσαι⁷ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.⁶ Καλὸν δὲ τὸ 18
 ζηλοῦσθαι⁶ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι⁸ με
 πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία⁹ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,¹⁰ ἄχρι οὗ μορφωθῇ¹¹ 19
 χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἥθελον δὲ παρεῖναι⁸ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ 20
 ἀλλάξαι¹² τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι¹³ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21
 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς
 παιδίσκης,¹⁴ καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.¹⁵ Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς 23
 παιδίσκης¹⁴ κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας¹⁵ διὰ
 τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα:¹⁶ αὗται γάρ εἰσιν 24
 δύο διαθήκαι: μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν¹⁷ γεννώσα,
 ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.¹⁸ Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹⁸ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,¹⁹ 25
 συστοιχεῖ²⁰ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει²¹ δὲ μετὰ τῶν

¹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ² ἐκπτύω, disdain, loathe. ³ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁴ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ⁵ ἀληθεύω, speak the truth, say. ⁶ ζηλόω, be zealous, am jealous. ⁷ ἐκκλείω, shut out, exclude. ⁸ πάρεμι, be present, have arrived. ⁹ τεκνίον, οὐ, τό, little child. ¹⁰ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹¹ μορφόω, form, shape. ¹² ἀλλάσσω, change, alter. ¹³ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ¹⁴ παιδίσκη, ἡς, ἡ, maid, female servant. ¹⁵ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹⁶ ἀλληγορέω, speak allegorically. ¹⁷ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁸ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ¹⁹ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²⁰ συστοιχέω, correspond to. ²¹ δουλεύω, serve, am a slave.

τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω¹ Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα² ἐστίν, ἥτις 26
 ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν· γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,³ στεῖρα, 27
 ἢ οὐ τίκτουςα·⁵ ῥῆξον⁶ καὶ βόησον,⁷ ἢ οὐκ ὠδίνουσα·⁸ ὅτι πολλὰ
 τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, 28
 ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ 29
 τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδῶκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως
 καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην⁹ καὶ τὸν 30
 υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ¹⁰ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης⁹
 μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.² Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν 31
 παιδίσκης⁹ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.²

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹¹ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν,¹² στήκετε,¹³ καὶ 5
 μὴ πάλιν ζυγῶ¹⁴ δουλείας¹⁵ ἐνέχεσθε.¹⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,¹⁷ χριστὸς ὑμᾶς 2
 οὐδὲν ὠφελήσει.¹⁸ Μαρτύρομαι¹⁹ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ 3
 περιτεμνομένῳ,¹⁷ ὅτι ὀφειλέτης²⁰ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4
 Κατηργήθητε²¹ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς
 χάριτος ἐξεπέσατε.²² Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5

¹ ἄνω, up, above. ² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ³ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ⁴ στεῖρος, barren. ⁵ τίκτω, give birth to, bear. ⁶ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ⁷ βοάω, cry aloud, shout. ⁸ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁹ παιδίσκη, ἡ, maid, female servant. ¹⁰ κληρονομέω, inherit, obtain. ¹¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹³ στήκω, stand, stand fast. ¹⁴ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ¹⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁶ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ¹⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁸ ὠφελέω, profit, help. ¹⁹ μαρτύρομαι, affirm, testify. ²⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ²¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ²² ἐκπίπτω, fall away, fall out.

δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὐτε 6
 περιτομή τι ἰσχύει,² οὐτε ἀκροβυστία,³ ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης
 ἐνεργουμένη.⁴ Ἐτρέχετε⁵ καλῶς: τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁶ τῇ ἀληθείᾳ 7
 μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή⁷ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ 8
 ζύμη⁸ ὅλον τὸ φύραμα⁹ ζυμοί.¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, 10
 ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:¹¹ ὁ δὲ ταράσσω¹² ὑμᾶς βαστάσει¹³ τὸ
 κρίμα,¹⁴ ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, 11
 τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται¹⁵ τὸ σκάνδαλον¹⁶ τοῦ σταυροῦ.¹⁷
 Ὅφελον¹⁸ καὶ ἀποκόψονται¹⁹ οἱ ἀναστατοῦντες²⁰ ὑμᾶς. 12

Ἵμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ²¹ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν 13
 ἐλευθερίαν²¹ εἰς ἀφορμὴν²² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης
 δουλεύετε²³ ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, 14
 ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον²⁴ σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους 15
 δάκνετε²⁵ καὶ κατεσθίετε,²⁶ βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.

¹ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ² ἰσχύω, be strong, able. ³ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ ἐνεργέω, work, effect. ⁵ τρέχω, run, exercise myself. ⁶ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁷ πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ⁸ ζύμη, ἡς, ἡ, leaven, ferment. ⁹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁰ ζυμός, leaven, ferment. ¹¹ φρονέω, think, judge. ¹² ταράσσω, trouble, agitate. ¹³ βαστάζω, bear, carry. ¹⁴ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ¹⁵ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹⁶ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁷ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ¹⁸ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ¹⁹ ἀποκόπτω, cut off, smite. ²⁰ ἀναστατόω, stir up, disturb. ²¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²² ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ²³ δουλεύω, serve, am a slave. ²⁴ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ²⁵ δάκνω, bite, backbite. ²⁶ κατεσθίω, eat up, devour. ²⁷ ἀναλίσκω, destroy, consume.

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ 16
 τελέσητε.¹ Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ² κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17
 πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται³ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ
 ἂ ἄν θέλητε, ταῦτα ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἔστε ὑπὸ 18
 νόμον. Φανερά⁴ δὲ ἔστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία, 19
 πορνεία,⁶ ἀκαθαρσία,⁷ ἀσέλγεια,⁸ εἰδωλολατρεία,⁹ φαρμακεία,¹⁰ 20
 ἐχθραι,¹¹ ἔρεις,¹² ζήλοι,¹³ θυμοί,¹⁴ ἐριθείαι,¹⁵ διχοστασίαι,¹⁶ αἰρέσεις,
 φθόνοι,¹⁸ φόνοι,¹⁹ μέθαι,²⁰ κῶμοι,²¹ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ 21
 προλέγω²² ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,²² ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα
 πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.²³ Ὁ δὲ καρπὸς 22
 τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,²⁴
 χρηστότης,²⁵ ἀγαθωσύνη,²⁶ πίστις, πραότης,²⁷ ἐγκράτεια·²⁸ κατὰ 23
 τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα 24
 ἑσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν²⁹ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.³⁰ Μὴ γινώμεθα 25
 κενόδοξοι,³¹ ἀλλήλους προκαλούμενοι,³² ἀλλήλοις φθονοῦντες.³³

¹ τελέω, finish, fulfill. ² ἐπιθυμέω, desire, long for. ³ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ⁴ φανερός, manifest, apparent. ⁵ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ⁶ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ⁹ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁰ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹¹ ἐχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ ζήλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁴ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁵ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ¹⁶ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹⁷ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ¹⁸ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹⁹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁰ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²¹ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ²² προλέγω, say beforehand, forewarn. ²³ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ²⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²⁶ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ²⁷ πραΰτης, mildness, gentleness. ²⁸ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control. ²⁹ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³⁰ στοιχέω, walk orderly, follow. ³¹ κενόδοξας, vainglorious. ³² προκαλέομαι, provoke, challenge. ³³ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,² **6**

ὁμοίως οἱ πνευματικοὶ³ καταρτίζετε⁴ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
πραότητος,⁵ σκοπῶν⁶ σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων **2**
τὰ βάρη⁷ βαστάζετε,⁸ καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε⁹ τὸν νόμον τοῦ
χριστοῦ. Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁰ **3**
τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμάζτω¹¹ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν **4**
μόνον τὸ καύχημα¹² ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ **5**
ἴδιον φορτίον¹³ βαστάσει.⁸

Κοινωνεῖτω¹⁴ δὲ ὁ κατηχούμενος¹⁵ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι¹⁵ ἐν **6**
πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μνηστρεύεται:¹⁶ ὁ γὰρ ἐὰν **7**
σπεῖρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.¹⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν **8**
σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁷ φθοράν:¹⁸ ὁ δὲ σπείρων εἰς
τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει¹⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ **9**
καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν:¹⁹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,¹⁷
μὴ ἐκλυόμενοι.²⁰ Ἄρα οὖν ὥς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ **10**
ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα²¹ δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους²² τῆς
πίστεως.

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ πνευματικός, spiritual. ⁴ καταρτίζω, mend, fit. ⁵ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁶ σκοπέω, look at, contemplate. ⁷ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁸ βαστάζω, bear, carry. ⁹ ἀναπληρῶ, fill up, fulfill. ¹⁰ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ¹¹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹² καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹³ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹⁴ κοινωνέω, have a share of, share. ¹⁵ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁶ μνηστρεύω, turn up the nose at, mock. ¹⁷ θερίζω, reap, gather. ¹⁸ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ²⁰ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ²¹ μάλιστα, especially, most of all. ²² οἰκεῖος, ου, ό, household, members of the household.

Ἵδετε πηλίκους¹ ὑμῖν γράμμασιν² ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι 11
 θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι³ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν⁴ ὑμᾶς
 περιτέμεσθαι,⁵ μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ χριστοῦ
 διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι⁵ αὐτοὶ νόμον 13
 φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι,⁵ ἵνα ἐν τῇ
 ὑμετέρᾳ⁷ σαρκὶ καυχῶνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ 14
 μὴ ἐν τῷ σταυρῷ⁶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι' οὗ ἐμοὶ
 κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ 15
 οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει,⁸ οὔτε ἀκροβυστία,⁹ ἀλλὰ καινὴ κτίσις.¹⁰ 16
 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι¹¹ τούτῳ στοιχήσουσιν,¹² εἰρήνην ἐπ' αὐτούς,
 καὶ ἔλεος,¹³ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους¹⁴ μοι μηδεὶς παρεχέτω:¹⁵ ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα 17
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.¹⁷

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος 18
 ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ πηλίκος, how large, how great. ² γράμμα, τος, τό, letter, writings. ³ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁶ σταυρός, οὗ, ὁ, cross. ⁷ ὑμέτερος, your. ⁸ ἰσχύω, be strong, able. ⁹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ κανών, όνος, ὁ, rule, standard. ¹² στοιχέω, walk orderly, follow. ¹³ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ¹⁴ κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ¹⁵ παρέχω, offer, afford. ¹⁶ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ¹⁷ βαστάζω, bear, carry.